

Estratègies d'intervenció amb l'alumnat amb conductes disruptives

Rosa Nicolau Palou, Psicòloga clínica

- Unitat de TDAH del Servei de Psiquiatria i Psicologia Infanto Juvenil de l'Hospital Clínic.
- Equip TeDeA, Centre Mèdic Teknon.
- Membre del Comité Assessor de la Fundació Adana.

Manejo conducta del niño

¿Cuántas horas de práctica se necesitan para ser “virtuoso” con un instrumento o deporte?

Violin 1200 horas.

Piano 450 horas.

Armónica 50 horas.

Kung fu 600 horas.

(Bono y Saint-Arnaud, 1982)

Entrenamiento a padres: manejo conducta del niño

- ¿ Cuántas horas de práctica necesita un niño/adolescente con problemas de comportamiento para aprender a comportarse y ser “virtuoso”?

Manejo conducta del niño

En realidad tocan bien el violín, no por la habilidad virtuosa sino por tener un muy buen método operativo/ entrenamiento en la ejecución de esta habilidad.

L' important
és el mètode d'entrenament

Maneig de la conducta

El problema no és el nen/noi el problema és el que fa/deixa de fer el que diu/deixa de dir

El problema és la conducta

QUÈ ÉS EL COMPORTAMENT?

- Comportament = conducta
 - Verbal: “no em dóna la gana”
 - Cognitiva (pensament o imatge): “aquest profe sols pensa en fastiguejar-me”
 - Motriu: gest
 - Fisiològica: tensió muscular, taquicardia..

DE QUÈ DEPEN EL COMPORTAMENT

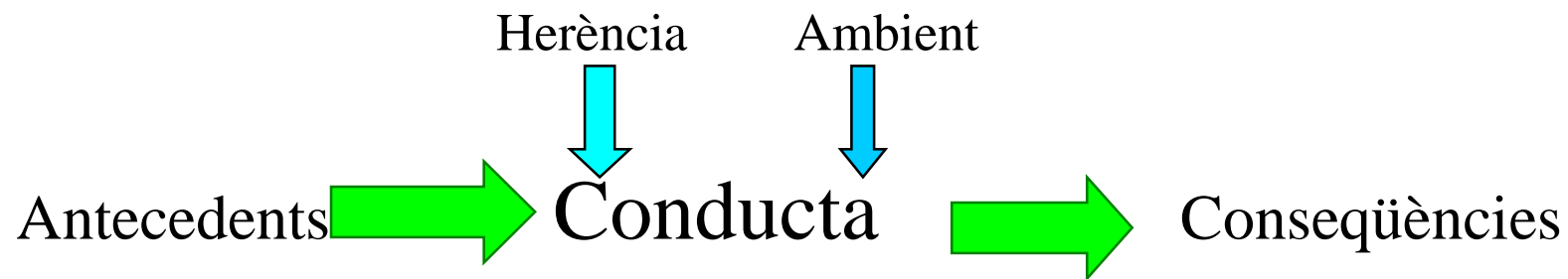
- **HERÈNCIA**

- Organisme: capacitat intel·lectual, físic.
- Temperament: patró de conducta innat. Nivell d'activitat, regularitat del son, de la gana i l'eliminació, nivell d'adaptació a noves circumstàncies..
 - Fàcil
 - Difícil
 - Lent
 - Inhibit

- **AMBIENT**

- factors externs que influeixen en el comportament: la família, cultura, creences, idees, judicis que fan els que ens envolten

DE QUÈ DEPEN EL COMPORTAMENT?

Premi = Reforç +

Càstig

Extinció

DE QUÈ DEPEN EL COMPORTAMENT?

- Els comportaments **s'aprenen** en la contínua interacció d'organisme amb l'ambient, i són mantinguts i regulats per l'efecte que produeixen en l'ambient
- Si la conducta és apresada també és **modificable**.
- La conducta s'aprèn bàsicament per les **conseqüències** que obté.

El maneig de contingències

- Reforç positiu: el necessiten més freqüentment i sense demora.
- Economía de fitxes: necessiten de mètodes més estructurats de reforç +, per mantenir la motivació ja que aquesta encara és externa.
- Sistemes de registre: sistemes de monitorització.
- Extinció: imprescindible per evitar el càstig sistematitzat.
- Temps fora

CONSEQÜÈNCIES DE LA CONDUCTA

Les conseqüències de la conducta en el nen són bàsicament les estratègies educatives que apliquen els educadors.

- **Premi o reforç positiu:** Incrementa la freqüència i/o intensitat del comportament.
- **Ignorar o Extingir:** redueix la freqüència de la conducta.
- **Càstig:** redueix la freqüència i/o intensitat de la conducta.
 - Físic: pegar, sacsejar, empentes.
 - Verbal: renyar, criticar.

Maneig de la conducta: càstig verbal, la crítica

LA CRÍTICA

El motor que mou el fracàs

Quanta més crítica rep més fracassa

Quant més fracassa, menys ho intenta

Fins que un dia deixa d'intentar i

S'arriba a complir el que tots predeien

I ell mateix reafirmava: **EL FRACÀS.**

Conseqüències de la conducta

- Alternatives al càstig
- Temps de reflexió-aïllament
- Retirada de privilegis
- Reparar el dany

Maneig de la conducta: altres alternatives al càstig

- Retirada de privilegis.
- Reparar el dany.
- Conseqüències naturals.

Bases per a l'aplicació

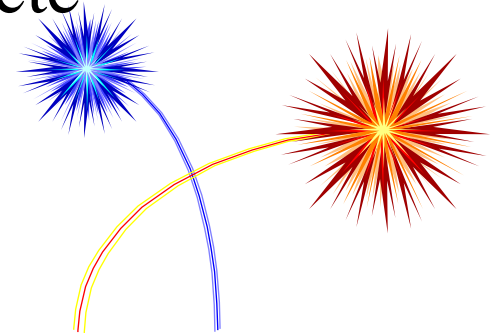
- Establir “les regles del joc “ advertint al nen.
- Aplicar-ho de la mateixa manera i davant la mateixa conducta.
- Evitar treure privilegis que son necessaris per la bona evolució del nen.
- Evitar “castigar” en excés, el nen s’ habitua i perd efecte.
- Ha de ser immediat, curt i intens.

Maneig de la conducta

- **Premi o reforçador positiu:** oferir un estímul positiu immediatament després del comportament desitjable o adaptat.

Útil per...

- Ensenyar una nova conducta: endreçar carpeta
- Que un comportament que ja realitza augmenti en freqüència: “portar els materials”.
- Augmentar una conducta existent que impedeixi que es doni una de “negativa”. Ex. Felicitem quan el tracte és respectuós per reduir el tracte inadequat.

Maneig de la conducta

- **Tipus d'incentius:**

- Materials: comestibles, cromos, joguines, com llapis, roba, cd..
- Activitats: temps per l'ordinador, 10minuts de classe dedicats a una activitat que agradi, més temps de pati.
- Socials: elogis, somriure, copets a l'espatlla fer l'ullet...

- **Objectiu:**

- Administrar millor els reforçadors

Maneig de la conducta

Incrementa l'ús de l'elogi

Els elogis...

- Milloren les relacions.
- Incrementen l'autoestima.
- Mostren la conducta adequada i facilita que es repeteixi.
- ¡Sorpren-lo fent coses positives!

Maneig de la conducta

- L'el·logi ha de ser descriptiu i concret:
 - “ets un geni”
 - “has entès molt ràpidament aquest problema de matemàtiques”
- Evitar segones parts desmereixedores:
 - “molt bé avui has fet tots els deures ja era hora”
 - “et felicito avui has acabat tots els deures”

Felicita'l, recompensa'l sovint i de forma molt immediata

El maneig de la conducta: davant agressions verbals

Practicar l'extinció o ignorar la conducta:

Si a un comportament no li segueix cap conseqüència anirà disminuint fins a desaparèixer.

Ignorar: no mirar, no parlar, no canviar de cara, no fer gestos o deixar sol al nen.

- A l'inici la conducta no desitjable augmenta temporalment si l'educador es manté ferm desapareix.
- Útil per: amenaces, protestes, insults, rebequeries...

Què fer davant les agressions verbals:

Practicar l'extinció o ignorar la conducta:

No aconsellable quan la conducta que es vol fer disminuir és perillosa pel nen o pels altres (agressions físiques o activitats perilloses).

Maneig de la conducta: estil de comunicació

Substituir l'èsser per l'estar: les etiquetes sovint reflecteixen les limitacions del nen.

Ets un gandul

No estàs fent els deures

Ets brut

El teu pupitre està
desendreçat

Ets un mentider Has dit una mentida

Ets dolent

...

Maneig de la conducta: estil de comunicació

“Quantes vegades t’hauré de dir que recullis els estris?”

“Els estris estan sobre el pupitre”

“Dona’m l’agenda ara mateix!”

“Necessito l’agenda”

“Quina porqueria! trossos d’entrepà en la llibreta!”

“Els trossos d’entrepà han de tirar-se a les deixalles”

**En comptes de renyar o criticar
descriure**

Maneig de la conducta

Recordeu:

- * Ser modestos: els canvis són lents.
- * Ser conseqüents i constants.
- * Ser positius i felicitar els comportaments correctes.
- * Fer saber al nen/noi que s'espera d'ell.

Intervención escolar

- Conocer y manejar estrategias de modificación de conducta: refuerzo de la conducta operante y manejo de contingencias; reforç +, economía de fitxes, sistemas de registre, extinció i temps fora.
- Sistemas de contrato.
- Técnicas autoinstruccionales
- Estrategias de supervisión y guía de la conducta
- Autoevaluación reforzada
- Establecer sistemas de coordinación con el profesional clínico y otros profesionales que puedan intervenir.
- Conocer y manejar estrategias para incrementar:
 - La organización
 - Planificación

Intervención escolar

Según Brown (03), para mejorar el rendimiento y la conducta hay dos vías:

- ❑ Modificar estratégicamente métodos de **instrucción/evaluación**.
- ❑ Controlar las **contingencias** (consecuencias) de una conducta deseable o indeseable.

Intervención escolar: adap. Brown, 2003.

Estrategia	Niños	Adolescentes
Padres	Objetivos Contratos Refuerzo en casa Tutoría de los padres	
Profesores	Instrucciones estratégicas Control de contingencias	Instrucción en técnicas de estudio Contratos
Compañeros	Tutoría Apren. cooperativo	Entrenamiento de compañeros Mediación
Autodirigida	Autoregistro Autoevaluacion Autorefuero	Autoregistro Autoevaluacion Autorefuero

Objectius a millorar

- Pactar un màxim de tres objectius, concrets.(ser modestos).
- Establir un sistema de monitorització.
- Establir un sistema de recompenses.
- Temps de reunió setmanal de 10 minuts de reunió amb l'alumne per felicitar-lo i ajustar el registre.
 - Evitar discussions: “és que el professor em té manía”, Ps: “bé i que penses fer”, (aplicar resolució de problemes si escau).
 - Evitar raonaments (sempre hi ha contraarguments!)

Objectius a millorar

- 1er: millorar la conducta a classe:
 - Tractar amb respecte al professor.
- 2on: millorar la quantitat de tasques realitzades dins de l'aula.

Sistemes de monitorització

Cond Tasq	Matemàtiques	Llengua catalana	Socials	Naturals
Dilluns		 		
Dimarts				
Dimecra				
Dijous				
Divendres				
Dissabte				

Sistemes de monitorització

	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous
Acabar tasca	1=pobre 2=regul	2	3	1
Deures	3=bé 4=exce			
Bona cond				
Llibretes netes				
Estar atent				

Intervenció escolar

- El determinant crític és: què i com el professor estableix petites adequacions.
- Per ex: Les intervencions escolars són eficaces en la millora dels dèficit tant conductuals com acadèmics associats al trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat.(meta anàlisis de Dupaul y Eckert 1997, MTA 2000).
- És necessari adequar les tasques segons les habilitats/dificultats que té l'alumne, sinó se exacerben els problemes.

ADAPTA

Petits canvis en com un mestre/professor s'acosta a l'alumne poden transformar un any perdut en un de **guanys**.

Impulsivitat:

- ✓ Ignora la conducta inadequada que sigui lleu.
- ✓ Incrementa la immediatesa de les recompenses i conseqüències.
- ✓ Utilitza temps-fora per la conducta inadequada.
- ✓ Supervisa els moments de transició.
- ✓ Utilitza amonestacions prudentes.
- ✓ Estimula la conducta positiva amb el logis.

ADAPTA

- ✓ Dóna reconeixement al bon comportament d'un estudiant proper.
- ✓ Seu-lo al costat d'un bon model. Prop del mestre.
- ✓ Estableix un contracte de bon comportament.
- ✓ Ensenyar a l'estudiant a autocomprobar la bona conducta.
- ✓ Dona-li la paraula sols quan tingui la mà ben aixecada.
- ✓ El.logia a l'estudiant quan aixeca la mà per contestar una pregunta.

ADAPTA

Estat d'ànim:

- ✓ Proporciona seguretat i alè.
- ✓ El·logia amb freqüència la conducta positiva i el treball acabat.
- ✓ Parla amb suavitat sense amenaça si es posa nervós.
- ✓ Repassa les instruccions davant de tasques noves per assegurar la comprensió.
- ✓ Utilitza les oportunitats que permetin donar càrrecs, responsabilitats que pugui executar bé. Que tingui un paper dirigent a la classe.
- ✓ Reuneix-te sovint amb els pares per conèixer els interessos i èxits fora de l'escola de l'estudiant.
- ✓ Envia notes positives a casa.
- ✓ Pren temps per parlar a soles amb l'estudiant.

ADAPTA

Estat d'ànim:

- ✓ Estimula l'intercanvi social si és reservat.
- ✓ Reforça amb freqüència quan es frustra amb facilitat.
- ✓ Observa si hi ha senyals d'estrés i anima'l o rebaixa el número de tasques per aliviar la pressió i evitar explosions d'ira.
- ✓ Dedica més temps a parlar amb els estudiants que estan sota tensió o que s'irriten fàcilment.
- ✓ Entrenar a controlar l'ira: a retirar-se davant discussions, a relaxar-se, a avisar l'adult quan comença a enfadar-se..

- Moltes gràcies!!!

Rosa Nicolau Palou, Psicòloga clínica

- Unitat de TDAH del Servei de Psiquiatria i Psicologia Infanto Juvenil de l'Hospital Clínic.
- Equip TeDeA, Centre Mèdic Teknon.
- Membre del Comité Assessor de la Fundació Adana.